

Posudek rigorózní práce

Alžběta Laňová, Vývoj chirurgické profese od období raného novověku do roku 1848 na území Prahy, PVHAS FF UK, Praha 2015, 105 s. včetně 11 příloh.

Předkládaná rigorózní práce Alžběty Laňové vychází jednak z její práce bakalářské (obhájené v roce 2011), věnované pražským bradýřům, lazebníkům a chirurgové v raném novověku, a z práce diplomové (obhájené v loňském roce), v níž se autorka zaměřila na pražské chirurgy v 18. a 19. století. Propojením obou prací, jejich úpravou a především doplněním o další archivní materiál tak vznikla práce mapující vývoj chirurgické profese v době vymezené poslední třetinou 15. století až polovinou 19. století na území pražských měst. Vzhledem k tomu, že do spektra zdravotnických řemesel náleželi vedle chirurgů rovněž bradýři a lazebníci, věnuje autorka pozornost i těmto profesím, obdobně jako fenoménu lázní, jenž souvisí právě s počátky chirurgie.

Po přehledném úvodu, v němž přiblížila základní mezníky ve vývoji zdravotnicko-hygienických profesí a zejména profese chirurgů, metodické postupy a rovněž se věnovala základním otázkám terminologickým, následují kapitoly zaměřené na rozbor pramenů a literatury. Práce je založena na důkladném pramenném výzkumu, kdy pramennou základnu představují písemnosti uložené primárně v archivu hlavního města Prahy (písemný materiál vzešlý z činnosti jednotlivých pražských cechů, úřední knihy uložené v rámci sbírky rukopisů a písemnosti související s činností chirurgického grémia, zejména pamětní kniha), dále písemné prameny uložené v Národním archivu (ve fondu Česká dvorská kancelář, České gubernium – Publicum, cirkuláře a vyhlášky, sbírka patentů), stranou pozornosti autorky nezůstaly ani prameny univerzitní provenience v Archivu Univerzity Karlovy.

Následující kapitola je již věnována vlastním zdravotnickým, resp. zdravotnicko-hygienickým profesím, především bradýřům a lazebníkům, ale i dalším příbuzným profesím, více či méně souvisejícím s profesemi zdravotnickými a hygienickými, včetně pomocného lázeňského personálu. Jádro práce pak představují kapitoly pět až osm, věnované již speciálně vývoji profese chirurgů se zřetelem k pražským městům, jejich působení v pražských městech, kompetencím chirurgů, vycházejícím ze zemského zdravotního řádu pro Čechy z roku 1753. Autorka se rovněž zabývá otázkou zdravotní politiky, vzdělávání zdravotníků, v daném případě chirurgů, dohledem ze strany lékařské fakulty. Hlavní pozornost věnuje pražskému chirurgickému grémiu, jeho struktuře a činnosti, přičemž

stranou neponechává ani chirurgy židovské a jejich profesní uskupení, analogické svou organizací a náplní činnosti grémiu křesťanských chirurgů. Jak již bylo uvedeno výše, samostatnou kapitolu představuje otázka vzdělávání chirurgů, ať již mimo univerzitu, respektive lékařskou fakultu či přímo na fakultě, a to na základě reformy vzdělávání zdravotnického personálu na samém počátku čtyřicátých let 18. století, jejíž základní myšlenka spočívala v klinické výuce. Závěrečná kapitola je pak zaměřena na společenské postavení chirurgů, pozvolné zvyšování jejich prestiže a postupného zrovnoprávnění s lékaři.

Práci, která přináší řadu zcela nových informací týkajících se chirurgické profese nejen v rovině obecné, ale především ve vztahu k Praze, doporučuji k obhajobě v rámci rigorózního řízení.

doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc.

V Praze dne 12. listopadu 2015